

DERGİMİZ

GÜZEL
SANATLAR
DERGİSİ
OCAK 08
S YTL

14

Ali Arif Ersen "Masallar"

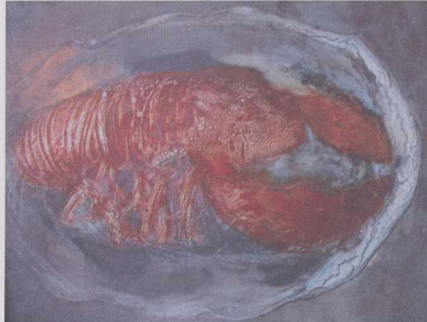
KAPAK KONUSU

Sözün bittiği yerde derinden gülen gözler, "Masallar"

Ali Arif Ersen, eski bir Akademili olan Erdoğan Ersen'in oğludur. Hem de şahika yıllarından. Her Akademili ebeveynin ardından çocuklarının da büyük tutku ile girmek istedikleri, Akademi... Süsleme sanatları bölümünden. 52 yıl önceki mezunlardan, hani geçen kapak konumuz "Avrupa güzelimiz" Günseli Hanımın galeri sınıfından. Sohbetimizin ilerleyen bölümlerinde okul anılarına da değindik. Söyleyecek sözlerimizi sıralamadan evvel, değerli yazarların önceki yazılardaki notlarının da altını çizerek

sizlerle paylaşmak istedik.

Mine Kırıkkanat 26/12/2004'te gazetedeki köşesinde "İnsanlık sanatının ve sanat insanlığının ustası, bir eşsiz adam. Adam ressam, adam fotoğrafçı, gerçek bir adam" diyor Ali Arif için. Bir başka (09/01/2005 tarihli) yazısında anlatıyor: Jean Dominique Bauby. Senin vurgununu yediğinde bir gazeteciydi. Gövdesi komaya girdikten altı ay sonra başladığı, yalnızca göz hareketleriyle yazdığı

Dalgıç Tulumunda Bir Kelebek' adlı
olağanüstü günlüğünü okı satırlarını, dinle:
'Hayatımın öte yana kaydıgı geçen yıl 8
Aralık gününe değin beyin kökü' nedir,
bilmezdim. Bu can kökün beynimizle
gövdemizin sınır merkezleri arasında iletişimi
sağlayan ana bilgisayar olduğunu, bir
enfarktüsün onu devreden çıkarması
pahasına öğrendim. Eskiden, 'beyin kopması'
derlemiş ve sadece ölülmüş insanlar,
Reanimasyon teknikleri ve tıbbın gelişimi,
cezaya ince ayar yaptı. Artık ölmüyör,
ama Anglosakson tababetin 'locked-in
syndrome' (LİS) adını verdiğı hale düşülıüyor:
Tepeden tırnağa felç olan gövde, tıkr tıkr
çalışan beynin içine hapşuluyor ve yegane
iletişimi sol göz kapagını kırarak
sağlayabiliyor. Elbette ki bütün bu
hoşluklardan en son haberdar, ilgilinin ta
kendisi oluyor. Şahsen ben, yirmi gün komada
kaldıktan ve birkaç hafta süren sisin ardından
bilincine varabildim hasar çapının". Ve
devam ediyor; teneffüs bitti. Artık bu
hareketsiz yolculuk günlüğüne başlamam
gerek. Az sonra editörüm, harf be harf not
edeceğini ilı sayfalan almaya gelecek.
Kafamın içinde her tümceyi defalarca

yoğuruyor, bir sözcük siliyor, bir başkasını yazıyor ve sol göğüs kapağımla dikte edeceğim metni ezberlemeye çalışıyorum". Gazeteci Jean Dominique Bauby'nin beyin yolculuğu, işte bu girişle başlıyor Ali Arif. Seninle birlikte, bizler de böyle bir yolculuğa çıktık. Sen mucizelerin adamısın, gazeteci Bauby'nin kuraldağı kilidi açacaksın. Bir umut değil bu, düpedüz inanç. Sana inanıyoruz Ali Arif Ersen"

Aralık 2006 sayımızda bir basın bülteni havasında yalnızca haberini bir kuru tema ile vermiştik sevgili arkadaşımızın. Ersen'in insanı delip geçen fotoğraflarında kurşun izleriyle dolu binaların ötesine uzanabiliyorsunuz. Görünmeyi görünür kılabilir Ali Arif bizlere. Her duvarda, her binada, her sokakta savaşın ardında bıraktıkları duruyor. Geçen Aralık ayında, Milli Reasürans Sanat Galerisi'nde açılan "Sarajevo" adlı sergisinde Ali Arif Ersen, bir savaşın ardında bıraktıklarını anlatmayı amaçlıyor, insan ögesinden uzak durarak üstelik. İnsanlığın en büyük trajedilerinden birinin yaşandığı ve dünyanın aslında pek de 'göremediği' Saraybosna'yı anlatırken neden insan ögesinden uzak bir anlatım tercih ettiğini şöyle açıklıyor "Somut objelerle insanların

KAPAK KONUSU

Ali Arif Ersen, babası ve kardeşiyle

arkasındaki izleri anlamlandırmaktı amacım. Bu izler, yaşam ve ölüm arasında değişime uğramış, yeniden şekillenmiş nesneler. Tüm bu değişim aslında insanı ve ona ait zaafı bence çok iyi anlatıyor." Ersen, siyah-beyaz fotoğraflarında bir yandan savaşın hüznünü ağır bir şekilde hissettirirken, bir yandan da yaralarını sarmaya çalışan kenti ortaya koyuyor. Mezarlıklar, dikenli teller, yıkık duvarlar, köhne binalar arasından yeniden bir doğuş da görülebiliyor. Siyah-beyaz olmasına rağmen insansız harabelerdeki kurşun izleri ne kadar renkli geliyor insana... Daha önce de kentler üzerine çalışmalar yapmış 2001'de "Fotografi U.S.A.", 2003'te "Fotografi Havana", 2004'te ise "Fotografi Buenos

Aires'i yayımlamıştı. Kentleri fotoğraflamayı çok sevdiğini belirtti bizlere.

Ahu Antmen'den bir alıntıda ise: "Göz, hem sahip olduğumuz bir şey hem de metaforik olarak 'olduğumuz' bir şey. Gördüğümüz kadar görmediğimizi, bildiğimizi kadar bilmediğimizi, sevdiğimizi kadar sevmediğimizi belirleyen şey. Gözünü kapatırsın, görmezsin. Gözünü çevirirsin, görmezsin. İstersen görmezlikten gelirsın. Her fotoğraf kadraji, gösterdiği görüntünün yansımasından öte, deklanşöre basanın neyi gördüğünün, dolayısıyla nasıl biri olduğunun yansımasıdır. Yani bakış açısı, belirleyicidir. Bana göre üç tür göz vardır: Bir, bakmak için bakanlar. İki, görmek için görenler. Üç, görmek için bakanlar. Bakmak için bakanlar genelde hiçbir şey görmezler. Görmek için görenler, genellikle kendilerinden önce başkalarının gördüklerini arar, onu görürler. Görmek için bakanlarsa, gerçekten görürler çünkü merakla bakarlar. Yaşamın sakladığı imgeleri, daha doğrusu anlamı, ararlar. Ali Arif Ersen'in Milli Reasürans Sanat Galerisi'ndeki 'Sarajevo' başlıklı sergisi, her zaman görmek için bakmış bir gözün gördüklerini; dünyanın bir zamanlar gözleri önünde olan, ama görmezlikten gelinen bir yerin fotoğraflarını bir araya getiriyor. Saraybosna, 1995'ten beri süren 'rekonstrüksiyonu' içinde, siyah-beyaz bir imgelem içinde izleyiciyi karşılıyor. 'Kent fotoğrafçılığı'nın bir de turizm endüstrisini besleyen, turistik tarafı vardır bilirsiniz. Rehberlerdeki o turistik fotoğraflara bakarak bir kente gidersiniz; bakarsınız o meydan o meydan; o kule o kule; ama o kent o kent değil. Bir kentin ruhunu gösterebilmek, bambaşka bir şey, sırlı bir şeydir" diyor Ahu Antmen.

DERGİMİZ

GÜZEL
SANATLAR
DERGİSİ
OCAK 08
S YTL

14

Ali bir dost, ressam fotoğrafçı. Ali bir anlatım zengini. Ali, insanları ağarlarmaktan "mojito"lar sunmaktan ayrı bir haz duyan ve en bulunmayan tangoları dinleyecek ve dinletecek denli müzik düşkünü. Ali henüz son sergisini kapatmış. Şehirleri anlatmayı ne denli sevdiğini konuşuyor hala... Hazırlıksız ve dahası özgürlüğünü kilit altına alan bir görünmeyen, duyulmayan kente doğru yolculuğa başlamış.

Serhan Ada ise bir bayram sabahı özene bezene bu satır aralarında saklanan çok yönlülüğü anlatıyordu hepimize..."Ali Arif Ersen benim dostum. Kentlerin en tuhaf şeylerini vizörüne yerleştiren fotoğrafçı. Tres Americas'da Amerika'ların üç başka kentinin en aynı yanlarını yakaladı. (Elleriyle hazırladığı mojitoları yuvarlayıp en nadir tangoları dinleyerek fotoğrafı ve kentleri konuşmştuk) Ali, sergisi kapandıktan sonra yolculuğa çıktı. Görünmeyen bir kente doğru. Önceden hazırlanmadan."

Bu denli nezih anlatılamazdı sanırım. Görünmeyen bir kente, bilinmeyen bir yere, Peter Pan'ın kitabındaki gibi "olmayan ülke"ye bir delil bulduk hepberaber. Sözün bittiği yerlerde ısıtılı gülen gözler hep renk renk oya oya anlatmaya devam etti bizlere...Ve şimdi sıra bize geldi. "1958'de İstanbul'da doğan arkadaşımız da bizler gibi Devlet Güzel Sanatlar Akademisi'nin resim ve gravür atölyelerinden mezun oldu. Resim ve

fotoğraf çalışmaları, yurtiçinde ve yurtdışında gerek bireysel gerek toplu sergilerde yer aldı. Zevkle ve özgürce sanatında kaşık kullandığı tekniği ile resim ve fotoğraf tekniklerinin karışımından oluşan biçem anlayışı ABD'deki çalışmalarının örneklerini kapsayan fotoğraf albümünde yayımlanmıştır; "Tres Americas". Tomris Uyar'ın "güzel yazı defteri" adlı uzun öyküsünün özel resimleri de Ali Arif'ce resimlenerek hazırlanmıştır." Yooo sizleri şaşırtmayalım biz bu dergi sayfalarında zaten 2 kez "basın bülteni"nin o soğuk ve düz hatları arasında kuru kuruya, içimiz burkularak haber yapmıştık Ali Arif'i. Şimdi amacımız onu daha derinden tanıtırken, samimiysiz ve yalnız

KAPAK KONUSU

bilgi vermek havasından çıkarmak ve her şeye rağmen hayatın renkleri içinde ışıldayan gözlerini bizler vizör yapıp ona bakmak ve onunla yaşamı görmektir. Masallar sergisinin arifesinde Topağacı'ndaki evinde Argun Okumuşoğlu ve babası Erdoğan Ersen yardımı ile söyleşiyoruz kendisiyle. Aynı atölyenin çocukları, sanatta aynı kilometre taşları var ikisinde de. Biz de, bir ilk deneyimin içindeyiz. Yeterince iyi anlatabilecekmiyiz onu?...O sağlıklı günlerinde, bizlere kentleri ve Saraybosna'yı ne güzel bir dille anlatmıştı. Bizim teşekkürümüzde onu iyi anlatmak olmalı... Bu nedenle heyecanlıyız. Ama o, gerçekten yaşamı dolu dolu içinde hisseden sevgi dolu gülen ve iletişimimizi sağlayan gözleri ile her şeyi kolaylaştırdı. Üst düzey bir fotoğrafçı, Ali, çok önemli kompozisyonlar ressamı ve gravürçüsüdür. Üzerinde durmamız gereken müzik yönü vardır ki, Türkiye'de jazz, latin ve klasik müziği en iyi bilenlerden biridir. Sanatın bir dalı dere ise, Ali Arif'e bakıldığında nehirler dolusu bir adamdır. Esasında gravür ve resim eğitimi aldı. İlk çıkış noktası resimdir. Gravür derslerini Asım İşler'den aldı. Sanatçı yönü ile ilk ve önemli kilometre taşları içinde atölye hocası rahmetli Altan Adalı bulunuyor. Argun'un dilinden düşürmediği Altan hoca...Argun, Ali, Murat, Hidayet grup olarak Altan Adalı'nın kendileri üzerindeki emeklerini ve onunla dolu anılarını hep anlatırlar. Ali fotoğraf yönü ile geçen sayılarımızda yer almıştı. Ressam yönü, gravür yönü ve fotoğrafçı yönü dışında muhteşem bir jazz, Latin, klasik sever ve adeta bir müzikolog kadar eserlere hakimdir. Hangi yıl, nerede, hangi tema ile yazıldığı hep onun belleğinde. Eşsiz bir koleksiyona sahip. Ama o sıradan bir koleksiyoner değil, paranın satın alabildiği her esere sahip olmak adına değil, bilmek, harmanlamak adına bir birikim. O dinlerken duyulan hazzı almak adına, büyük bir müzik takipçisi demeliyiz ona. Saraybosna'da olan fotoğraflar insansız olmasına rağmen insanın izlerini derinden hissettiren ve derinden yaralayan, çok şey anlatan siyah beyaz fotoğraflar. Ama öyle derin bir anlatıma sahip ki adeta renkliler...Bir süre sonra "Schindler list" teki gibi bir kırmızı paltolu çocuk beliriverecek sanki. Öyle güçlü ifadeler, detaylar var ki adeta peş peşe sıralandığında sinematografik tadlar

birakıyor. "Akademiden evvel de hayatımda fotoğraf hep vardı. O yıllarda açılmış bölümler arasında Sinema Tv olsaydı onu tercih ederdim. Hareketli kameradan bakmak, sabit vizörden bakmaktan daha heyecan verici"... diyor Ali Arif. Muazzam bir yön çıkıyor burada Saraybosna Fotoğraflarında insanların olmamasına da hak vermek gerekiyor. "Masallar'da ise bu defa hayaller tüm dramatik tadları ile ön planda karşımıza çıkıyor. Müdahaleli fotoğraflar bunları siyah beyaz iken kazıyarak, boyayarak renklendirilmiş. Yine bir film izler gibi; ölüme terk edilmiş yanmış bir karyola, dev tabut masalı boğazda yüzen bir tanker, karanlık bir mağaraya dönüşen orman, çöpe gitmek üzere beklerken fısıltılar yayan yalnız bir koltuk. Bunların tümü derin etkiler bırakıyor. Sergi için hazırlanan Masallar/Tales kitabı sergi öncesi bize bunları anlatıyor. Ekspresyonizmin babası Georges Méliés'e adanmış bir kitap var elimizde. İlk renkli sinemayı yapan kişi Méliés'tir. Ali Arif ona adanmış bu kitabı. Erdoğan Ersen bir parantez açıyor yeri gelmişken "Kitaplara aynı bir düşkünlüğü vardı Ali Arif'in. Tiyatro eserleri yazan rahmetli Mehmet Baydur ailece görüştüğümüz dostumuzdu Ali'nin edebiyat zevki Mehmet nedeni ile gelişmiş olmalı. Kapak resmini Ali Arif Ersen'in yapmış olduğu son kitabında Mehmet Baydur'un yerine eşi Sina imza atmış. Tekrar fotoğraflara döndüğümüzde Ali Arif önceki ve buradaki tüm fotoğraf kadrajlarının

enine doğru kullanılmış olduğunun daha çiziyor. Bunlar daha hüzünlü, Saraybosna da zaten dramatik bir yer, çünkü 10 yıl içinde savaş tüm karanlık Arif "Saraybosna'da yaşamı görmek, Hüzni görmek, orf...

DERGİMİZ

GÜZEL
SANATLAR
DERGİSİ
OCAK 08
5 YTL

14

enine doğru kullanılmış olduğunun altını birkez daha çiziyor. Bunlar daha hüznünlü. Saraybosna da zaten dramatik bir yapıda idi çünkü 10 yıl içinde savaş tüm karanlığını sindirmiş köşelere. Hüznü sorduğumuzda Ali Arif "Saraybosna zaten bir dramdı. Onu ortaya çıkardım. Diğer şehirleri yaşayarak, anlatmak için izlemek gerek; Newyork, Arjantin, Otel Nasyonel'nin içindeki ayna ve toplamı Tres Americas da rensizdir, Argun, Ali Arif'in, resim ve gravürdeki tanıklıklarını anlatırken; "gravürde de çok karışık teknik kullanır, kazıyarak, metale oyma, asit indirme ve diğerlerinin çoğunu bir arada kullanır. Atık gravürleri yani prova baskıları alıp mono tip (tek tip) baskı yapardı. Resimde de karışık ve bol teknikler kullanıp bir tipin içine sığmazdı, özgürdü teknik seçiminde," diye sürdürdü konuşmasını. Argun çoşku ile anlattıkça Ali Arif'in tebesümler belirliyordu yüzünde ve gözlerinde. "Ali Arif'in bir de prodüksiyon şirketi vardır. Her gittiği yere, anlamına uygun kasetler yapar ve adlarını koyar, arkadaşlarına verirdi. Yeme içme adına müthiş bir hedonisttir. Atölyesi bu evden görülür, ölümünden çok etkilendiği, Mehmet Baydur ile komşu idi. Davetler verir, suşi yapar, mojitalar, kalperiyalar eliyle yapılır. İnanılmaz kokteyller bilir, sunar. Her şeyin en elifini oluşturur. Müthiş bir müzik bilgisi ve sevgisi vardır. 5000 plağın içinden çıkarır kulaklara ziyafet verir, dinlerken o parçanın basını, gitarını kim çalmıştır hep bilgi dağarcığındadır. O nadir bulunan müzikleri çok önemle ve hassasiyetle paylaşır." Argun anlattıkça, onun mutluluğu hepimizi mutlu kılmişti. Yaşamın güzel anları hepimize, en çokta ona enerji getirmişti. Tüm kalbimizle inancımız onun tulum kilidini kırıp bir kelebek gibi özgürlüğe kavuşacağı günün yanın gibi olacağıydı. Erdoğan bey 52. mezuniyet yılını geride bırakmış. Gorbun sanatın kurucularındandır Erdoğan Ersen. Ali Arif ve arkadaşları için önemli bir etkileşim kaynağı olmuştur. Hani o çok kişi için önemli kilometre taşlarından birisi idi. Argun, "bana İtalya'ya giderken çok etkisi olmuştur" dedi. Günseli Başar ve Ali Teoman Germaner (heykel) ile dönem arkadaşlarıydı. Süsleme bölümünde okumuştur. Kenan Temizan hoca ile anıları merak ediyoruz. "Çok janti, iyi giyimli, beyefendi ve yakışıklıydı. Yurt dışından gelmişti buna rağmen 6 ay Viyana Akademide, 6 ay Akademide

hocalık yapardı. Çok iyi bir hocaydı. Yetenekliydi. Almanya'da ilk renkli filmi çeviren artistin ve filmlerin afişlerini yapardı. Ödüllü afişleri vardır. Sanırım Akademi arşivindedir. Akademinin rekabet politikasına kurban gitmiş. Çok genç yaşta vefat etmiştir. Önemli bir kayıptı o zamanlar. Viyana Akademisinden gelmiş bir elegantı. Atölye önlüğü beyazdı ve gümüş kol düğmeleri falan vardı. Zeki Müren de kumaş desenleri bölümünde dönem arkadaşımızdı. Sabih Gözen'di hocası. Ayfer Karamani'de vardı. Dergideki grup resminde göremedim. İsmail Hakkı Bey yoktu belki Vedat Ar var diye o yoktur. Yine o önlü rekabete kurban gitmiştir. Tiyatro kolu vardı; Pekcan, Nejat, Cevdet Altuğ, Renan, İligi Adalan'dan oluşuyordu. Çolpan İlhan Antigone'u oynamıştı. Her şeyi eşip çıkarmak lazım. Akademi baloları her zaman bir tema kurularak yapılırdı. Bir defasında Fındıklı idi konu. Evler, dekorlar boyanırdı sabahlara dek, çok zevkli idi, unutulmazdı. Edip Hakkı, Kenan Temizan hocalarından çok etkilendim. Bunun yanı sıra Sadı Öziş, Gevher Bozkurt asistandı onlardan da etkilendim. Anatomi dersi vardı. Modlaj hocamız Heykeltıraş Nusret Suman'dı (1905-1978). Modlaj, mimarlık için bile gerekli bir derstir. Gece kursu denilen "course de soir" yok oldu. Büyük bir etkileşimi ve dinamiği vardı o gece çalışmalarının. Ferudun Akozan'dan perspektiv öğrendim. Şark ve garp sanat sistemi farklı farklı okutulurdu. Bu tadına varamadığımız sohbet günlerce sürebilirdi. Ama yanın için bir heyecanımız var "Masallar" Milli Reasürans'ta açılıyor. Açılıştta, Ali Arif'in hocası Özdemir Altan "lyi bir ressam fotoğraf çekerse ancak bu kadar güzel olabilir" dedi.

Yazan: Egem Uzer